

Metodikas izstrāde degradēto objektu un teritoriju identificēšanai

**Projekts “Integrēta plānošana un sadarbības modelis degradēto teritoriju
revitalizācijai (Baltic Urban Lab)”**

GALA ZIŅOJUMS

SIA “Eiroprojekts”

2017. gada maijs

Saturs

Ievads.....	3
Degradētas teritorijas jēdziens.....	4
Degradētu teritoriju regulējums Rīgas pilsētā	7
Metodika degradētu objektu (graustu) raksturošanai Rīgas pilsētā	12
Priekšlikumi degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtībai	14
Ārvalstu un citu Latvijas pilsētu pieredze degradēto objektu un teritoriju identificēšanas un uzraudzības jomā.....	15
Piemērs Nr.1. Degradētu teritoriju regulējums Liepājas pilsētā.....	15
Piemērs Nr.2. Rēzeknes Augstskola, 2009. gads	17
Piemērs Nr.3. Pētījums par Bromsgrūvas (Lielbritānija) zemes resursiem.....	19
Piemērs Nr.4. Revitalizācijas potenciāla noteikšanas metodika Čehijā	23
Metodikas izstrāde degradēto objektu un teritoriju identificēšanai	24
Metodikas izmantošana praksē.....	30
Identificēšana.....	30
Apsekošana.....	30
Uzskaitē	30
Klasificēšana	30
Attēlošana.....	31
Monitorings	31
Secinājumi un priekšlikumi.....	32
Izmantotā informācija.....	34
Pielikumi	

Ievads

SIA "Eiropprojekts" ir izstrādājis šo ziņojumu saskaņā ar 2017. gada 17. februārī noslēgto līgumu Nr. DA-17-23- lī ar Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentu par metodikas izstrādi degradēto objektu un teritoriju identificēšanai projektam „Integrēta plānošana un sadarbības modelis degradēto teritoriju revitalizācijai (Baltic Urban Lab)” (PVS ID 3500).

SIA "Eiropprojekts" darba uzdevums līguma ietvaros bija:

- veikt normatīvo aktu, pētījumu, administratīvo un organizatorisko struktūru analīzi, kas attiecas uz degradēto objektu un teritoriju identificēšanu un uzraudzību Rīgā;
- apkopot ārvalstu un citu Latvijas pilsētu pieredzi degradēto objektu un teritoriju (juridiskie, ekonomiskie, sociālie un vides jautājumi) identificēšanas un uzraudzības jomā;
- balstoties uz apkopoto informāciju izstrādāt degradēto objektu un teritoriju identificēšanas, apsekošanas, uzskaites, klasificēšanas, attēlošanas un monitoringa metodiku Rīgas pilsētai.

Šajā ziņojumā SIA "Eiropprojekts" ir iekļāvis līguma ietvaros apkopoto informāciju un izstrādāto metodiku.

Degradētas teritorijas jēdziens

Pasaulē nav vienotas degradēto teritoriju definīcijas. Dažās valstīs (piemēram, ASV) par degradētu teritoriju (“brownfields”) uzskata teritoriju, kas iepriekš izmantota industriāliem vai komerciāliem mērķiem, ar zināmu vai sagaidāmu piesārņojumu. Kanādā degradēta teritorija ir pamesti, neizmantoti vai nepietiekami izmantoti komerciāli vai industriāli īpašumi (pamatā atrodas pilsētvidē), kuros iepriekšējās darbības ir izraisījušas vides piesārņojumu, bet kuriem ir potenciāls atjaunošanai vai citai ekonomiski lietderīgai izmantošanai.

Arī Eiropā joprojām nav vienotas degradēto teritoriju definīcijas. Eiropas ekspertu tīkls CABERNET (Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network)¹ 2005. gadā definēja degradētās teritorijas kā vietas, kuras

- ietekmējusi teritorijas un pieguļošo teritoriju iepriekšējā izmantošana,
- ir pamestas vai neizmantotas,
- ir piesārņotas vai tiek uzskatītas par tādām,
- galvenokārt atrodas attīstītā pilsētvidē,
- iejaukšanās rezultātā var tikt atgrieztas lietderīgai izmantošanai.

Līdz pat 2014. gada oktobrim, kad Latvijas Republikas (turpmāk - LR) Saeima pieņēma Zemes pārvaldības likumu² (turpmāk - ZPL), LR normatīvajos aktos nebija definēts degradētas teritorijas jēdziens.

ZPL mērķis ir veicināt ilgtspējīgu zemes izmantošanu un aizsardzību. Vietējās pašvaldības atbilstoši savai kompetencei nodrošina zemes pārraudzību savā administratīvajā teritorijā un rezerves zemes fonda pārvaldību.

ZPL nosaka šādu degradētas teritorijas definīciju - degradētā teritorija ir teritorija ar izpostītu vai bojātu zemes virskārtu vai pamesta apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās vai militārās darbības teritorija. ZPL izšķir divus degradācijas veidus -

- zemes degradācija - zemes un ar to saistīto resursu ekonomiskās vai ekoloģiskās vērtības samazināšanās vai izzušana cilvēka darbības vai bezdarbības vai dabas procesu rezultātā;
- augsnes (virsējais irdenais un auglīgais zemes garozas slānis, kas veidojies dabas procesu un cilvēka darbības ietekmē un sastāv no minerālā un organiskā materiāla, šķīdriem un gāzveida vielām) degradācija — dabas procesu un cilvēka darbības ietekmē radušās vai notiekošas izmaiņas, kuru dēļ samazinās iespēja izmantot augsni ekonomisko, vides aizsardzības un kultūras funkciju īstenošanā.

Zemes un augsnes degradāciju Latvijā veicina gan dabiskie, gan antropogēnie faktori. Latvijā atsevišķos normatīvajos aktos augsnes aizsardzības jautājumi ir skarti, bet nav izveidota vienota degradēto zemju un augšņu klasifikācijas sistēma, līdz ar to trūkst sistematizētas informācijas gan par degradētajām teritorijām, gan par augšņu kvalitāti, kā arī par augšņu degradācijas riskiem.

ZPL 13.panta pirmās daļas 6.punkts uzdod Ministru kabinetam līdz 2017.gada 31.decembrim izstrādāt noteikumus par zemes un augsnes degradācijas kritērijiem, kā arī par kārtību, kādā konstatē un novērtē zemes un augsnes degradāciju un tās iespējamību, nosaka zemes un augsnes degradācijas novēršanas pasākumus un uzrauga to īstenošanu.

¹http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/conferences/sustainable-growth/doc/rfec_brownfield_en.pdf

² LR likums “Zemes pārvaldības likums” - <https://likumi.lv/doc.php?id=270317>

2016. gada vasarā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk - VARAM) noslēdza līgumu³ ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti (turpmāk - LLU) par priekšlikumu izstrādi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijai un degradācijas procesu novērtēšanas kārtībai Latvijā, kas būtu par pamatu augstāk minēto noteikumu izstrādei. Pētījuma laikā tika gūtas būtiskas atziņas, kuras tika izmantotas arī šī ziņojuma sagatavošanā.

Tā kā lielākajā daļā pašvaldību teritorijas plānojumi ir izstrādāti pirms ZPL stāšanās spēkā, informācija par degradētajām teritorijām tajos ir noformulēta ļoti dažādi un ar atšķirīgu detalizācijas pakāpi. LLU veiktajā pētījumā tika noskaidrots, ka 93,70% no spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas plānojumiem degradētas teritorijas ir attēlotas to grafiskajā daļā⁴.

Daļā teritorijas plānojumu informācija par degradētajām teritorijām ir sniegta, nedetalizējot sīkāk degradācijas iemeslu, piemēram:

- degradēta teritorija;
- vidi degradējoša teritorija;
- piesārņota vieta;
- potenciāli piesārņota vieta, u.c.

Savukārt, citos teritorijas plānojumos informācija par degradētajām teritorijām ir atspoguļota detalizētāk, raksturojot zemes degradācijas iemeslu, piemēram:

- nerekultivēts derīgo izrakteņu ieguves karjers;
- neizmantotas bijušo kolhozu centru teritorijas;
- neizmantotas bijušo lopu fermu teritorijas;
- neizmantota teritorija pie bijušo kolhozu mehāniskajām darbnīcām;
- gravu veidošanās riska josla;
- neizmantotas bijušo muižu teritorijas, u.c.

ZPL 14.panta otrā daļa noteic, ka vietējā pašvaldība līdz 2016.gada 1.janvārim izstrādā un ar domes lēmumu apstiprina tās īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas izmantošanas iespēju izvērtējumu. Līdz 2017.gada 31.decembrim, kad Ministru kabinetam jāizdod noteikumi par zemes un augsnes kritērijiem, kas noteiks kārtību, kādā konstatē un novērtē zemes un augsnes degradāciju un tās iespējamību, pašvaldība izvērtējumu veic atbilstoši ZPL sniegtajai degradētās teritorijas definīcijai.

Atbilstoši augstāk minētajam normatīvajam regulējumam pašvaldības ir izstrādājušas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošo degradēto teritoriju izmantošanas iespēju izvērtējumu, piemēram, 2015. gada 16. decembrī Jūrmalas pilsētas dome degradēto teritoriju sarakstā ir iekļāvusi astoņpadsmit pašvaldības īpašumā un valdījumā esošos nekustamos īpašumus ar pamestu vai sliktā tehniskā un vizuālā stāvoklī esošu apbūvi, kas netiek izmantota saimnieciskā darbībā, kā arī bijušā atkritumu uzglabāšanas poligona teritoriju Priedainē.

Runājot par zemes degradāciju, jāņem vērā arī šādi LR normatīvie akti:

- LR likuma “Par zemes dzīlēm” 3. panta 1. daļa, kas nosaka, ka zemes dzīles un visi derīgie izrakteņi, kas tajās atrodas, pieder zemes īpašniekam.
- Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumos Nr. 645 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa “Teritoriju

³http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Iepirkumi/2016//2016_05_27_11_Nolikums.pdf

⁴Informācija par degradētajām teritorijām esošajos teritorijas plānojumos, LLU, 2016.

revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” īstenošanas noteikumi” degradēta teritorija definēta kā vieta (teritorija (ne visos gadījumos ar negatīvu ietekmi uz vidi), ēka vai ēku komplekss), kas iepriekš tikusi izmantota vai apbūvēta, bet pašlaik pamesta vai netiek pilnīgi izmantota (tā var būt nolaista vai piesārņota, neapdzīvota vai daļēji apdzīvota vai citādi izmantota teritorija, kurai ir negatīva kumulatīva ietekme uz apkārtējām teritorijām, vidi un vietējiem iedzīvotājiem).

- Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” 221. punkts nosaka, ka plānojot jaunu saimniecisko darbību, pašvaldība vispirms izvērtē iespēju izmantot degradētās, pamestās un neapsaimniekotās teritorijas ar esošo infrastruktūru, bet 238. punkts nosaka, ka teritorijas plānojumā kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem var noteikt arī piesārņotās, potenciāli piesārņotās un degradētās teritorijas.

Degradētu teritoriju regulējums Rīgas pilsētā

Degradētās teritorijas rada negatīvu sociālekonomisko ietekmi un ir pretrunā ar ilgtspējīgas attīstības principiem⁵, degradētās teritorijas negatīvi ietekmē pilsētu un tās attīstību kopumā. Degradēto teritoriju esamība norāda uz neefektīvu pilsētas teritorijas izmantošanu, jo attīstība visbiežāk notiek uz zaļo teritoriju rēķina, atstājot neizmantotas degradētās, dabai jau atņemtās teritorijas.

2012. gadā Rīgā tika veikts degradēto teritoriju apsekojums, kopā apzinot 759 degradētās ēkas un teritorijas. Visvairāk degradētās apkārtnes Rīgā pēc degradēto teritoriju un ēku skaita bija Centra, Maskavas forštates un Avotu apkaimes.

SIA "Datorkarte" 2012. gadā veiktajā "Degradēto teritoriju Rīgā apsekojumā" tika izdalīti šādi degradēto teritoriju veidi⁶:

- dzīvojamās teritorijas;
- darījumu teritorijas;
- jaukta pielietojuma teritorijas;
- ražošanas un noliktavu teritorijas;
- mazdārziņu teritorijas;
- dabas teritorijas;

un šādi degradēto objektu veidi:

- dzīvojamās ēkas;
- darījumu ēkas;
- jaukta pielietojuma ēkas;
- ražošanas un noliktavu ēkas.

Jaunākais Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta sagatavotais degradēto teritoriju un ēku saraksts tika apstiprināts 2015. gada sākumā⁷, un to kopējais skaits pārsniedza 800. Rīgas attīstības programmas 2014.-2020. gadam Investīciju plāna 2014.-2016. gadam (turpmāk – Investīciju plāns) 4. pielikumā „Degradēto teritoriju un objektu izvietojums Rīgas pilsētā” degradētās teritorijas ir iedalītas pēc degradācijas veida:

- vizuāli;
- vizuāli/funkcionāli;
- vizuāli/ķīmiski.

Lai gan teritorijas ir klasificētas atbilstoši augstāk minētajām pazīmēm, nav sniegts skaidrojums, ko nozīmē “vizuālā degradācija”, “funkcionālā degradācija” vai “ķīmiskā degradācija”.

Arī degradēti objekti ir raksturoti pēc degradācijas veida, nedefinējot īpašības, kas tos ievieto konkrētajā klasifikācijas veidā:

---

⁵ Ilgtspējība (angļu: sustainability) ir vides, kurā mēs dzīvojam, nodošana nākamajām paaudzēm, nekompromitējot nākamo paaudžu dzīves līmeni un iespējas. Vides ilgtspēja ir atbildīga rīcība attiecībā pret vidi un tās daudzveidību, vērsta galvenokārt uz vides saglabāšanu. Sociālā ilgtspējība ir atbildīga rīcība pret cilvēkiem visdažādākajos kontekstos, bet galvenokārt tā attiecināma uz visu sabiedrības daļu ietveršanu. Ekonomiskā ilgtspējība ir atbildīga rīcība no finansiālā aspekta. Ierobežoti resursi – degradēta objekta un teritorijas esošā un iespējamā vērtība.

⁶ <http://www.sus.lv/lv/degradeto-teritoriju-un-objektu-apsekojums-riga>

⁷ http://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2015/05/INVESTICIJU_Plans_2014_2016.pdf

- funkcionāli;
- funkcionāli/ daļēji vizuāli;
- funkcionāli/vizuāli;
- ražošanas ēka;
- vizuāli;
- vizuāli/funkcionāli.

Investīciju plāna paskaidrojošajā daļā ir minēts, ka degradēto teritoriju saraksta pamatā ir izmantots 2012. gadā veiktais “Degradēto teritoriju un objektu apsekojums Rīgā”, bet publiski nav pieejama informācija par klasifikācijas klašu raksturojošajām īpašībām.

2009. gada Rīgas pilsētas degradēto objektu un teritoriju revitalizācijas programmā tika minēti 1. tabulā apkopotie kritēriji degradēto objektu un teritoriju noteikšanai. Visticamāk šie kritēriji ir tikuši izmantoti arī vēlāk degradēto teritoriju identificēšanai, lai gan dokumentos uz to nav atbilstošas norādes.

1.tabula. Kritēriji degradēto teritoriju novērtēšanai Rīgas pilsētā

Pamatkritēriji

Kritērijs	Rādītājs	Pamatojums
Vides kvalitāte (teritorijas piesārņojuma līmenis) [Degradēta vide]	<ul style="list-style-type: none"> • Piesārņojuma līmenis, saskaņā ar likuma „Par piesārņojumu” prasībām pārsniedz pieļaujamās normas; • pastāv ierobežojumi teritorijas izmantošanai piesārņojuma dēļ. 	Piesārņotās teritorijas pilnvērtīgi izmantot lielākoties var vienīgi veicot to sanāciju, kas ir sarežģīts un finanšu ietilpīgs process.
Vizuālais piesārņojums [Vizuāli degradēts]	<ul style="list-style-type: none"> • Būtisku vizuālo piesārņojumu rada teritorijas/ būves, kas ilgstoši netiek izmantotas un/ vai ir kritiskā stāvoklī 	Teritorijas/ būves vizuālā kvalitāte rada būtisku negatīvu efektu tuvējā pilsētvidē.
Teritorijas / būvju neefektīva izmantošana [Funkcionāli degradēts]	<ul style="list-style-type: none"> • Saimnieciskai darbībai izmanto mazāk par 50% teritorijas; • Saimnieciskā darbība notiek tai nepiemērotā vidē (būvvidē). 	Teritorijas neefektīvai izmantošanai ir negatīva ietekme uz pilsētas ekonomiku.

Papildus kritēriji

Kritērijs	Rādītājs	Pamatojums
INŽENIERKOMUNIKĀCIJAS, PIEKĻŪŠANA	<ul style="list-style-type: none"> • Teritorijas apgāde ar inženierkomunikācijām; • Ceļu, pievedceļu esamība un kvalitāte 	Teritorijas attīstību kavē inženierkomunikāciju trūkums un piekļūšanas problēmas.
ĪPAŠUMU STRUKTŪRA TERITORIJĀ	<ul style="list-style-type: none"> • Nekustamo īpašumu skaits funkcionāli vienotā teritorijā, to piederība, ietekme uz teritorijas organizāciju 	Teritorijas kompleksu attīstību kavē sadrumstalotā īpašumu struktūra, sliktais to plānojums (piemēram, traucē piekļūšanu, kompleksu izmantošanu).

Kritērijs	Rādītājs	Pamatojums
TERITORIJAS IZVIETOJUMS PILSĒTĀ	Objekta attālums no pilsētas centra, atrašanās vieta: priekšpilsēta, statistiskais rajons (Apkaime): <ul style="list-style-type: none"> • Degradēts objekts atrodas teritorijā (apkaimē), kura atrodas pilsētas centrā (vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona), vai atrodas tiešā tā funkcionālajā ietekmē (A kategorija); • Degradēts objekts atrodas teritorijā, kura (apkaime) atrodas netiešā pilsētas centra ietekmē, vai ir papildus definēta, kā Centru apbūves teritorija (B kategorija); • Degradēts objekts atrodas teritorijā, kurai (apkaimei) nav tiešas ietekmes uz pilsētas centra attīstību, vai tā atrodas tālu no centra (C kategorija). 	Salīdzinoši lielāka ietekme uz pilsētas vides kvalitāti un attīstību ir teritorijām, kas atrodas pilsētas centrā vai tā tuvumā. Šīm teritorijām ir piešķirama augstāka prioritāte.
TERITORIJAS LIELUMS	<ul style="list-style-type: none"> • Atsevišķs objekts / būve (līdz 750 m²) (4.kategorija); • Nelielas teritorijas (līdz 0,5 ha) (3.kategorija); • Vidēji lielas teritorijas (0,5-3ha) (2.kategorija); • Lielas teritorijas (virs 3 ha) (1.kategorija). 	Augstāka prioritāte piešķirama lielām teritorijām ar viendabīgu īpašumu struktūru, jo sarežģītu plānošanas apstākļu dēļ to kompleksa revitalizācija ir apgrūtināta, vai nereti nav iespējama.

2016. gada sākumā Rīgas domes Īpašuma departaments izstrādāja Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas izmantošanas iespēju izvērtējumu⁸, lai izpildītu ZPL iekļautās prasības. Pamatojoties uz ZPL noteikto degradētās teritorijas definīciju, tika izskatītas, apsekotas un izvērtētas Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošās un valdījumā esošās teritorijas, izņemot zemes, kas atrodas Rīgas brīvostas teritorijas robežās.

Par pamatu teritoriju mērķtiecīgai caurskatīšanai ar nolūku identificēt degradētās teritorijas atbilstoši ZPL definīcijai tika izmantoti šādi informācijas avoti:

- ar Rīgas domes 21.04.2015. lēmumu Nr.2491 „Par aktualizētā Rīgas attīstības programmas 2014.-2020. gadam Rīcības plāna un Investīciju plāna 2014.- 2016. gadam apstiprināšanu” apstiprinātās Rīgas attīstības programmas 2014.- 2020. gadam Investīciju plāna 2014.-2016. gadam 4. pielikums „Degradēto teritoriju un objektu izvietojums Rīgas pilsētā”;
- Rīgas priekšpilsētu/rajonu izpilddirekciju sniegtā informācija, kas iegūta, veicot to pārraudzībā esošo teritoriju apsaimniekošanu tām piešķirto finanšu līdzekļu ietvaros;
- Rīgas domes Īpašuma departamenta darbinieku veiktās teritoriju apsekošanas dabā rezultāti.

Tās teritorijas, kas atbilst ZPL noteiktajai definīcijai, tika iekļautas degradēto teritoriju sarakstā. Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un

⁸ Rīgas domes 19.04.2016. lēmums Nr.3685 “Par Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas izmantošanas iespēju izvērtējumu”

degradēto teritoriju izmantošanas iespēju izvērtējums ir izstrādāts atbilstoši faktiskajai situācijai uz 2015. gada beigām un ievērojot Rīgas teritorijas plānojumā 2006.-2018. gadam iedibināto teritoriālo iedalījumu, informācija par degradētajām teritorijām ir sakārtota attiecīgi pa Rīgas pilsētas administratīvajiem rajoniem/priekšpilsētām un apkaimēm, uzrādot degradētās teritorijas un tajās ietilpstošās zemes vienības.

Izvērtējumā par katru degradētajā teritorijā ietilpstošo zemes vienību ietverta šāda informācija:

- atrašanās vieta;
- kadastra apzīmējums;
- adrese (ja Valsts zemes dienestā tāda ir reģistrēta);
- zemes vienības platība;
- zemes vienības degradētās daļas platība;
- zemes vienības statuss (īpašums vai valdījuma tiesība);
- zemes pašreizējās izmantošanas raksturojums;
- teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana saskaņā ar Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018. gadam grafiskajiem pielikumiem «Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana» un «Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana»;
- zemes vienības turpmākā izmantošana (zemes vienība atsavināma, iznomājama vai arī izmantojama pašvaldības funkcijas izpildei, norādot attiecīgā Rīgas domes lēmuma, kas apstiprina zemesgabala nepieciešamību konkrētai pašvaldības funkcijai, rekvizītus).

Piemērojot ZPL doto degradētās teritorijas definīciju, apkopojot datus par Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošajām teritorijām, konstatējams, ka degradētās teritorijas primāri ietver šāda rakstura **neapbūvētas teritorijas**:

- neiekārtotas, piesārņotas, aizaugušas, pilsētvides situācijai neatbilstoši izmantotas neapbūvētas teritorijas ar bojātu zemes virskārtu vai virsmas segumu;
- teritorijas ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā neregistrētām pilsētvidi degradējošām pamestām vai nepilnīgi izmantotām nenoskaidrojamas piederības pagaidu būvēm vai to drupām (ģimenes dārziņu būves, šķūņi, metāla u.c. garāžas, to grausti un pamatu drupas);
- neiekārtotas publisko ūdeņu krastmalas ar bojātu zemes virskārtu;
- teritorijas ar bojātu zemes virskārtu, ko rada paaugstināts gruntsūdens līmenis vai periodiska applūšana, kurās nepieciešams veikt kompleksus zemes ūdens regulēšanas pasākumus.

Degradēto teritoriju izvērtējumā iekļautās teritorijas ar apbūvi atbilst šādam raksturojumam:

- pamestas vai pašreiz nepilnīgi izmantotas bijušās militārās un saimnieciskās darbības teritorijas, uz kurām atrodas trešajām personām piederošas, kā arī nenoskaidrojamas piederības būves;
- vidi degradējošo būvju sarakstā iekļautie pašvaldības nekustamie īpašumi, kuru sastāvā ir ēka un zeme;
- atsevišķas teritorijas, kas ietver pilsētvidi degradējošus apbūves fragmentus (piemēram, Avotu ielas apbūves fragmenti).

Izvērtējums sniedz priekšstatu par Rīgas administratīvajā teritorijā Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās zemes degradēto teritoriju novietojumu un platībām, būtiskākajiem teritoriju degradācijas cēloņiem (piemēram, ilgstoša ielu izbūves atpalcība, nepietiekams nodrošinājums ar hidrotehniskām būvēm un meliorāciju, lielas zemes platības ar lielu daudzumu morāli un fiziski nolietotām būvēm – metāla garāžas, bijušo ģimenes dārziņu būves, šķūņi, nojumes u. tml., no kurām daļu iedzīvotāji aizvien vēl lieto, u.c.). Konstatējams, ka degradēto teritoriju sakārtošanai ir nepieciešami lieli kapitālieguldījumi.

Administratīvo un organizatorisko struktūru analīze, kas attiecas uz degradēto objektu un teritoriju identificēšanu un uzraudzību Rīgā parādīta 1. pielikumā.

Metodika degradētu objektu (graustu) raksturošanai Rīgas pilsētā

Liela daļa graustu un pamesto ēku Rīgā ir kultūras pieminekļi, un pašvaldības rīcība ar šīm ēkām ir ierobežota. Kultūras pieminekļu atjaunošana ir resursu ietilpīga, tāpēc īpašnieki, iespējams, nevēlas vai tiem nav iespēju to veikt. Jo īpaši svarīgi būtu vispirms revitalizēt tās degradētās teritorijas, kuras ir nozīmīgas kā kultūrvēsturiskais mantojums, un to attīstība turpmāk veicinātu dažādu tautsaimniecības nozaru izaugsmi.

Rīgas domes 2015.gada 28.aprīļa saistošie noteikumi Nr.146 “Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi” nosaka, ka pilsētvides un ainaviski vērtīgas teritorijas uzturēšanas prasībām neatbilstošas būves tiek klasificētas atbilstoši to radītajai ietekmei uz cilvēku drošību:

A kategorijas būve (A kategorijas grausts) – pilnīgi vai daļēji sagrūvusi un cilvēku drošību apdraudoša būve bīstamā tehniskajā stāvoklī, kuras uzturēšanā ir konstatēta šādu noteikto prasību neievērošana:

- būvju nesošo konstrukciju nokrišana vai sabrukšana;
- būves stāvu, sienu, jumta vai citu konstrukciju daļēja neesamība.

B kategorijas būve (B kategorijas grausts) – cilvēku drošību apdraudoša būve potenciāli bīstamā tehniskajā stāvoklī, kuras uzturēšanā ir konstatēta šādu noteikto prasību neievērošana:

- demontēt funkcionalitāti zaudējušus būvju elementus, kas nav nesošās konstrukcijas un potenciāli neietekmē būves konstruktīvo noturību;
- neizmantot dažāda veida aizsargtīklus vai līdzīgus risinājumus, kas faktiski noslēpj vai aizsedz būvju vizuālo vai tehnisko stāvokli pasliktinošas pazīmes;
- nepieļaut būtiskus bojājumus būvju jumtu konstrukcijās;
- nepieļaut būtiskus bojājumus būvju lietusūdens novadīšanas sistēmu elementos, caurrūsējumu, detaļu neesamību, detaļu deformāciju vai līdzīgus bojājumus;
- novērst plaisas būvju sienās;
- nodrošināt būvju logu un durvju ailu noslēgšanu, logu stiklojumu, atjaunot atlocījušās palodzes, novērst citus līdzīgus bojājumus.

C kategorijas būve – vidi degradējoša būve, kuras uzturēšanā ir konstatēta šādu noteikto prasību neievērošana:

- likvidēt būvju konstrukcijās vai uz arhitektoniskajiem elementiem augošus krūmus, kokus vai sūnas;
- nepieļaut būvju apdares materiālu plaisāšanu, nodrupšanu, koroziju, satrupēšanu, eroziju;
- nodrošināt būvju fasāžu un citu ārējo konstrukciju savlaicīgu atjaunošanu un krāsošanu atbilstoši būves arhitektoniskajam stilam un apkārt esošajai pilsētvides ainavai;
- neizvietot uz būvēm dekoratīvos pārsegus.

Rīgas domes Vidi degradējošo būvju komisija klasificē vidi degradējošas, sabrukušas vai cilvēku drošību apdraudošas ēkas (būves) nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas vajadzībām, izskata ēku (būvju) īpašnieku iesniegumus par ēkas (būves) klasifikācijas

atlikšanu sakarā ar gatavību to sakārtot, izvērtē ēkai (būvei) piešķirtās klasifikācijas maiņu atbilstoši tās reālajam vizuālajam un tehniskajam stāvoklim, pieņem lēmumus par ēku (būvju) iekļaušanu vai izslēgšanu no vidi degradējošu, sabrukušu vai cilvēku drošību apdraudošu ēku (būvju) saraksta, sniedz ierosinājumus par pašvaldības turpmāko darbību prioritāšu noteikšanai vidi degradējošu, sabrukušu vai cilvēku drošību apdraudošu ēku (būvju) sakārtošanas procesā, kā arī izvērtē iestāžu sadarbību vidi degradējošu, sabrukušu vai cilvēku drošību apdraudošu ēku (būvju) sakārtošanas procesā, un sniedz norādījumus iestāžu savstarpējās sadarbības uzlabošanai vai efektivitātes palielināšanai.

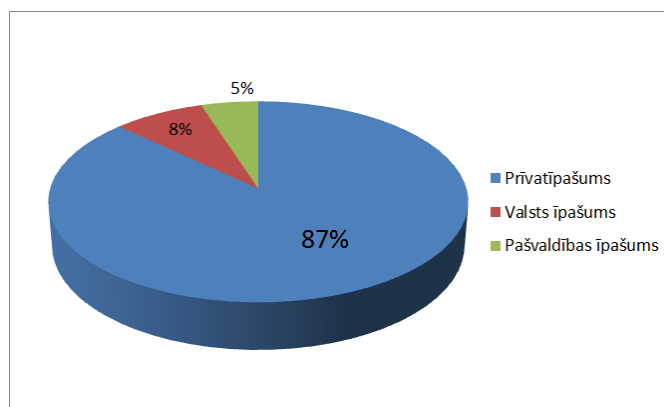
Rīgas domes Īpašuma departaments ir Rīgas pašvaldības vadošā iestāde pilsētvidi degradējošu būvju sakārtošanas nozarē pašvaldības administratīvās teritorijas ietvaros. Viens no Rīgas domes Īpašuma departamenta uzdevumiem ir organizēt un nodrošināt ainavu bojājošu un citu neapmierinošā tehniskā stāvoklī esošu nekustamā īpašuma sakārtošanu, t. sk. nojaukšanu un citus piespiedu sakārtošanas pasākumus.

Gadījumos, kad nekustamais īpašums rada sabiedriskās drošības un kārtības apdraudējumu un ilgstoši degradē pilsētvidi, Rīgas domes Īpašuma departaments sagatavo Rīgas domes lēmumu projektu par nekustamā īpašuma piespiedu sakārtošanu uz īpašnieka rēķina un virza to izskatīšanai Rīgas domes noteiktajā kārtībā.

Rīgas domes Vidi degradējošu būvju komisijas darba rezultāti 2015.gadā:

- tika organizēta 21 Rīgas domes Vidi degradējošu būvju komisijas sēde, tajā skaitā divas izbraukuma sēdes;
- izskatīti jautājumi par 422 nekustamo īpašumu objektiem;
- par 8 objektiem komisija ierosināja sagatavot lēmuma projektus par ēku piespiedu sakārtošanu;
- 229 graustiem nolemts piemērot paaugstināto nekustamā īpašuma nodokļa likmi (3%);
- apstrīdēti administratīvie akti par 94 nekustamo īpašumu objektiem;
- 10.02.2015. tika izveidota mājas lapa grausti.riga.lv;
- saņemtas 129 ziņas par vidi degradējošām būvēm.

Atbilstoši Rīgas domes Īpašuma departamenta sniegtajai informācijai 87% no vidi degradējošu, sabrukušu vai cilvēku drošību apdraudošu objektu pieder privātiem īpašniekiem, skat. 1.attēlu.

1.attēls. Vidi degradējošu, sabrukušu vai cilvēku drošību apdraudošu objektu sadalījums pēc piederības (<http://grausti.riga.lv/lv/statistika/>)

Priekšlikumi degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtībai

2016. gada vasarā VARAM noslēdza līgumu ar LLU par priekšlikumu izstrādi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijai un degradācijas procesu novērtēšanas kārtībai Latvijā, kas būtu par pamatu augstāk minēto noteikumu izstrādei. Pētījuma laikā tika gūtas būtiskas atziņas, kuras tika izmantotas arī šī ziņojuma sagatavošanā. Līguma ietvaros LLU apkopoja informāciju par spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem augsnes aizsardzībā un pētījumiem Latvijā un citās valstīs par zemes un augsnes degradācijas jautājumiem, veica šo dokumentu analītisko apstrādi un apzināja informācijas ieguves avotus par degradētajām teritorijām.

Ņemot vērā, ka LLU ziņojums ir publisks, šajā nodevumā Izpildītājs atkārtoti neapskatīja iepriekš minētajā ziņojumā aprakstīto ārvalstu un citu Latvijas pilsētu pieredzi degradēto objektu un teritoriju identificēšanas un uzraudzības jomā.

LLU līguma “Priekšlikumi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtībai” ietvaros ir izstrādājusi šādus degradēto teritoriju veidus:

- Pamesta apbūves teritorija;
- Pamesta derīgo izrakteņu ieguves teritorija;
- Pamesta lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības teritorija.

Atbilstoši definētajiem degradēto teritoriju veidiem LLU eksperti piedāvā vairākus zemes degradācijas kritērijus (skat. 2. tabulu).

2. tabula. LLU ekspertu piedāvātā zemes degradācijas klasifikācija

N.p.k.	Degradēto teritoriju veids	Kritēriji
1.	Degradēta apbūves teritorija	Būvju nolietojums
		Ar krūmiem aizaugusi apbūves teritorija
		Piesārņojums
		Atkritumu izgāztuve
		Pamesta ražošanas teritorija vai objekts
		Pamesta militāra rakstura teritorija vai objekts
2.	Nerekultivēta derīgo izrakteņu ieguves teritorija	Pamesta kūdras atradņu un būvmateriālu izejvielu teritorija
3.	Neapsaimniekotas lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības teritorija	Ar krūmiem aizaugusi lauksaimniecībā izmantojamā zeme
		Atkritumu izgāztuve
		Pamesta ražošanas teritorija vai objekts
		Pamesta militāra rakstura teritorija vai objekts
		Invazīvie augi
		Pārpurvojušies zeme
		Piesārņojums

Atbilstoši LLU izstrādātajam ziņojumam šobrīd VARAM izstrādā Ministru kabineta noteikumus, kuros būs iekļauta vienota metodika degradēto teritoriju novērtēšanai visā LR teritorijā, līdz ar to tā būs saistoša arī Rīgas pilsētas pašvaldībai.

Ārvalstu un citu Latvijas pilsētu pieredze degradēto objektu un teritoriju identificēšanas un uzraudzības jomā

Šajā nodaļā Izpildītājs ir apkopojis ārvalstu un citu Latvijas pilsētu pieredzi degradēto objektu un teritoriju identificēšanas un uzraudzības jomā.

Piemērs Nr.1. Degradētu teritoriju regulējums Liepājas pilsētā

Liepājas pilsētas pašvaldība degradētas teritorijas ir izvērtējusi un iekļāvusi savā teritorijas plānojumā 2010. gadā⁹, t.i. pirms ZPL stāšanās spēkā, līdz ar to izvērtējuma metodika atšķiras no ZPL iekļautās definīcijas.

Degradētas teritorijas ir vietas (zeme, būves, nekustamais īpašums), kas līdzšinējā laikā ir izmantotas vai apbūvētas, bet pašlaik saimnieciskā darbība nenotiek, teritorijas vai objekti ir pilnībā vai daļēji pamesti, nolaisti, nereti – piesārņoti. Izpētes mērķis bija iegūt un izvērtēt informāciju par šādām teritorijām pilsētā, to kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem rādītājiem un sagatavot priekšlikumus, kas veicinātu to sakārtošanu un atgriešanu ekonomiskā apritē, mazinot pašreizējo negatīvo ietekmi uz pilsētas vizuālo tēlu un apkārtējiem īpašumiem.

Pamatkritēriji iekļaušanai degradēto teritoriju kategorijā:

- vizuālais piesārņojums (slikts tehniskais stāvoklis);
- saimnieciskā darbība nenotiek.

Novērtējums dažādos griezumos, lai noteiktu degradēto teritoriju kategorijas:

C – teritorijas rekonstrukcija nav iespējama bez atbalsta pasākumu īstenošanas;

B – publiska sektora ieguldījumi varētu būt vēlamī;

A – publiskā sektora ieguldījumi nav nepieciešami.

Piesārņotas teritorijas ir definētas atsevišķi ārpus augstākminētajām kategorijām.

3.tabula. Kritēriji degradēto teritoriju novērtēšanai Liepājas pilsētā

Nr.p.k.	Kritērijs	Punktu piešķiršanas raksturojums	Punktu skaits
1.	Izmantošanas efektivitāte	Teritoriju izmanto samērā efektīvi	1
		Teritoriju daļēji izmanto	2
		Teritoriju neizmanto (pamesta, slēgta, utml.)	3
2.	Vizuālais vērtējums – vizuālais piesārņojums, ko objekts rada apkārtnē		1-3
3.	Īpašuma struktūra	Vienkārša (viens īpašums, viens īpašuma veids)	1
		Neliels īpašumu skaits	2
		Teritorija sastāv no daudziem dažādu īpašnieku īpašumiem	3
4.	Teritorijas lielums	Līdz 1 ha	1
		1-5 ha	2
		Vairāk kā 5 ha	3
5.	Pieklūšana teritorijai		1-3

⁹ <http://www.grupa93.lv/liepaja/izpetes/degradetas-teritorijas>

Nr.p.k.	Kritērijs	Punktu piešķiršanas raksturojums	Punktu skaits
6.	Nodrošinājums ar inženierkomunikācijām	(vērtēta elektroapgāde, gāzes apgāde, centralizētā siltumapgāde, ūdensapgāde un kanalizācija)	1-3
7.	Attālums no pilsētas centra – kritērijs teritoriju prioritizēšanai	Pilsētas vēsturiskajā centrā	3
		Ārpus pilsētas centrā	2
		Pašā pilsētas nomalē	1

Liepājas pilsētas domes 2012.gada 20.decembra saistošie noteikumi Nr.34 “Par teritorijas kopšanu un būvju uzturēšanu” V sadaļā ir noteikta kārtība, kādā Liepājas pilsētas teritorijā sakārto vai nojauc būves, kuras ir pilnīgi vai daļēji sabrukušas vai nonākušas tādā stāvoklī, ka apdraud garāmgājējus un citu personu drošību un veselību, vai degradē pilsētvidi.

Augstāk minētās būves klasificē, ievērojot šādas pazīmes:

- A grupa: Cilvēku drošību apdraudoša ēka (būve) ar vidi degradējošu ietekmi (grausts) – ēka (būve) ar augstu sabiedriskās drošības apdraudējuma pakāpi – būve ar būtiski bojātām tās telpisko noturību nodrošinotām nesošajām vai norobežojošām konstrukcijām, to mezgliem vai detaļām, kuru telpiskās noturības zudumu rezultātā var notikt pilnīga vai daļēja būves pašsabrukšana vai radīts apdraudējums būvei blakus esošajiem īpašumiem, transporta kustībai, trešo personu veselībai vai dzīvībai;
- B grupa: Cilvēku drošību apdraudoša ēka (būve) ar vidi degradējošu ietekmi (grausts) – ēka (būve), kas potenciāli rada sabiedriskās kārtības apdraudējumu – būve, kuras uzturēšanā netiek ievērotas pašvaldības saistošo noteikumu prasības nekustamo īpašumu uzturēšanai, tajā brīvi var iekļūt nepiederošas personas, ēkā vai īpašuma teritorijā tiek uzkrāti dažāda veida atkritumi, ir apdraudēta sabiedriskā kārtība;
- C grupa: Pilsētvidi degradējoša ēka (būve) – saimnieciskā darbībā vai dzīvošanai pilnībā vai daļēji neizmantojama ēka (būve), t.sk. nepabeigtās būvniecības objekts, kura tehniskais stāvoklis nerada sabiedriskās drošības apdraudējumu, bet tam ir pilsētvidi degradējoša ietekme, kā arī ēka (būve), kurai ir veikta pilnīga vai daļēja konservācija un ir būtiska pilsētvidi degradējoša ietekme;
- D grupa: Pilsētvidi degradējoša ēka (būve) – ēka (būve), kura tiek uzturēta, kopumā ievērojot normatīvo aktu prasības, ja ir veikta objekta konservācija, kas nodrošina konstrukciju noturību ilgtermiņā, bet ilgstoši netiek veikta tā pilnīga atjaunošana vai ilgstoši ir pārtraukta būvniecības ieceres realizācija, kas rada draudus, ka ēkas (būves) tehniskais stāvoklis pasliktināsies un būs nepieciešams organizēt papildu pasākumus tās konservācijai, šīs ēkas (būves) nav uzskatāmas par nekustamā īpašuma nodokļa paaugstinātas likmes objektu.

Piemērs Nr.2. Rēzeknes Augstskola, 2009. gads¹⁰

Degradētas teritorijas ir pilsētvides teritorijas, kuras ir izveidojušās nekontrolētas cilvēku darbības rezultātā, it īpaši ekonomikas pārstrukturizācijas periodos. Tās ir zemes un īpašumi, kuri atrodas attīstītā pilsētvidē, bet ir zaudējuši to pamata lietošanas mērķi, vai ir kļuvuši pietiekami neizmantojami. Šajā pētījumā degradētas vietas pamatā ir raksturotas ar to piesārņojumu, neņemot vērā citus būtiskus degradētu teritoriju raksturlielumus, piemēram, vizuālo degradāciju un funkcionālo degradāciju. Pētījumā nav izskaidrota punktu noteikšanas metodika, līdz ar to nav izskaidrots, kādā veidā ir noteikts kritēriju svars.

4.tabula. Kritēriji degradēto teritoriju izvērtēšanai

Kritērijs	Raksturojums	Punktu skaits
Objekta bīstamības noteikšana		
1. Piesārņojošās darbības ilguma novērtējums (Objekta darbības ilgums gados)	<10	3
	10-30	6
	30-50	8
	>50	10
	Nezināms	5
2. Piesārņotās teritorijas lielums (m ²)	<2500	3
	2500-5000	3
	5000-10000	4
	>10000	5
	Nezināms	3
3. Objektā izmantoto vielu bīstamība	Vielas nav bīstamas	2
	Vielas ir bīstamas	3
	Vielas ir ļoti bīstamas	10
4. Izvietoto vielu un atkritumu apjoms	Teritorijā izvietots liels vielu un atkritumu apjoms	10
	Teritorijā izvietots neliels vielu un atkritumu apjoms	3
	Vielas un atkritumi nav izvietoti objektā	2
5. Teritorijas apsekojums un iedzīvotāju aptauja	Teritorijā atrodas iekārtas un tehniskais aprīkojums, kas var radīt piesārņojumu (notekūdeņu caurules, urbumi, sagāzies aprīkojums, utml.)	3
	Teritorijā nav cietā seguma vai tas ir ļoti bojāts	3
	Teritorijā vizuāli ir redzams ūdens piesārņojums	10
	Teritorijā ir vizuāli redzams augsnes piesārņojums	10
	Teritorijā atrodas bojāts aprīkojums	10
	Teritorijā ir novērojama nepatīkama smaka	5
	Teritorijā ir novērojama piesārņojuma ietekme uz veģetāciju	5
	Iedzīvotāji ir snieguši ievērojamu un pierādītu informāciju par teritorijas izraisītām veselības un vides problēmām	10
	Citi būtiski novērojumi	5

¹⁰ EVALUATION OF BROWNFIELDS IN LATVIA. DEGRADĒTO TERITORIJU IZVĒRTĒJUMS LATVIJĀ. Gotfrīds Noviks, Edmunds Teirumnieks, Natālija Lemešenoka, Ivars Matisovs, Ērika Teirumnieka, Ziedonis Miklašēvičs. Rēzeknes Augstskola, Faculty of Engineering, Latgale Sustainable Development Research Institute, Department of Nature and Engineering sciences

Objekts nav bīstams		<30
Objekts ir bīstams		>30
Vides uzņēmība pret piesārņojumu		
6. Atrašanās vietas zonējums	Dzīvojamā zona	8
	Lauksaimniecības zeme	10
	Industriālā, noliktavu, ostu teritorija un ceļi	2
	Zaļās un dabas teritorijas	6
	Sporta un aktīvās atpūtas teritorijas, pašvaldības ēkas	7
	Teritorija nav izmantota pilsētas vai iedzīvotāju vajadzībām, rezerves teritorija	6
7. Pieguļošo teritoriju izmantošana	Bērnudārzs, spēļu laukums, skola, slimnīca	2
	Dzīvojamā zona	2
	Mazdārziņi vai lauksaimniecības zeme	4
	Sporta un aktīvās atpūtas zona	2
	Aizsargājama dabas teritorija	4
	Dzeramā ūdens iegūšanas vieta	15
8. Augsnes tips	Māls	2
	Grants	10
	Smilts	9
	Kūdra	4
	Smilšmāls	6
	Mālsmilts	7
9. Gruntsūdens līmenis teritorijā	<1 m	5
	1-5 m	4
	5-10 m	3
	>10 m	2
	Nezināms	2
10. Attālums līdz virszemes ūdens objektam	Virszemes ūdens objekts atrodas teritorijā	5
	Attālums līdz virszemes ūdensobjektam ir mazāk kā 100 m	4
	Attālums līdz virszemes ūdensobjektam ir 100-300 m	3
	Attālums līdz virszemes ūdensobjektam ir 300-500 m	2
	Attālums līdz virszemes ūdensobjektam ir vairāk kā 500 m	1
	Apkārtne nav virszemes ūdens objektu	0
Zema vides uzņēmība pret piesārņojumu		<20
Vidēja vides uzņēmība pret piesārņojumu		20-30
Augsta vides uzņēmība pret piesārņojumu		>30
Summārais novērtējums		
Potenciāli piesārņota vieta		>50
Piesārņota vieta		<50

Piemērs Nr.3. Pētījums par Bromsgrūvas (Lielbritānija) zemes resursiem

2012. gadā Drivers Jonas Deloitte¹¹ veica zemes resursu novērtējumu Bromsgrūvas reģionā Lielbritānijā. Pētījuma ietvaros tika izstrādāta metodika zemes revitalizācijas potenciāla novērtēšanai.

5.tabula. Kritēriji zemes revitalizācijas potenciāla novērtēšanai

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
Tirgus pievilcīgums			
Vides kvalitāte	Teritorijas un apkārtējās vides kvalitāte*	1	Ēkas un apkārtnē ir ļoti sliktā stāvoklī, ir ierobežotas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas, apkārtējā vide ir sliktā kvalitātē
		2	Ēkas un apkārtnē ir neapmierinošā stāvoklī, ir ierobežotas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas, kas samazina teritorijas izmantošanas iespējas atsevišķiem potenciālajiem lietotājiem
		3	Ēkas un apkārtnē ir apmierinošā stāvoklī, teritorijas un ēku izmērs nodrošina pieņemamas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas, apkārtējās vides kvalitāte būtiski neierobežo teritorijas pievilcību potenciālajiem izmantotājiem
		4	Ēkas un apkārtnē ir labā stāvoklī, teritorijas un ēku izmērs nodrošina atbilstošas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas, apkārtējās vides kvalitāte visticamāk ir pozitīvs faktors potenciālajiem teritorijas izmantotājiem
	Apkārtējās vides kvalitāte**	1	Apkārtējā vide ir sliktā kvalitātē
		2	Apkārtējās vides kvalitāte samazina teritorijas izmantošanas iespējas atsevišķiem lietotājiem
		3	Apkārtējās vides kvalitāte ierobežo teritorijas izmantošanas iespējas potenciālajiem lietotājiem
		4	Apkārtējās vides kvalitāte visticamāk ir pozitīvs faktors potenciālajiem teritorijas lietotājiem
	Vides ietekme	1	Teritorijā ir būtisks trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas būtiski ietekmē vides kvalitāti
		2	Teritorijā ir trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas ietekmē vides kvalitāti atsevišķos dienas periodos
		3	Teritorijā dažreiz ir trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas var ietekmē vides kvalitāti
		4	Teritorijā nav novērojams piesārņojums, kas pārsniegtu piesārņojuma robežlielumus
Apkārtējas kvalitāte	Līdzās esošās zemes izmantošana	1	Visa teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana ir sliktā vai jūtīga
		2	Daļa teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana ir sliktā vai jūtīga
		3	Teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana nav sliktā, tomēr tā var būt jūtīga
		4	Teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana ir līdzīga plānotajai izmantošanai vai dabas ainava
	Redzamība no ceļa	1	Teritorija nav redzama no ceļa
		2	Teritorija ir daļēji redzama no vietējas nozīmes ceļa

¹¹ <http://www.bromsgrove.gov.uk/media/1077426/Bromsgrove-District-Employment-Land-Review-Final-Report.pdf>

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums	
		3	Teritorija ir daļēji redzama no valsts nozīmes ceļa via teritorija ir pilnībā redzama no vietējas nozīmes ceļa	
		4	Teritorija ir pilnībā redzama no valsts nozīmes ceļa	
	Plašāka apkārtējās vides kvalitātes uztvere	1	Apkārtējā vide ir pievilcīga lauku ainava, kurā attīstība būtiski sabojātu apkārtnes vides kvalitāti	
		2	Apkārtējā vide ir pietiekami attīstīta, līdz ar to attīstība ne sabojātu, ne padarītu pievilcīgāku apkārtnes vides kvalitāti	
		3	Apkārtējā vide ir attīstīta, līdz ar to attīstība būtiski neietekmētu apkārtnes vides kvalitāti	
		4	Apkārtējā vide ir sliktā kvalitātē. Teritorijas attīstība būtiski uzlabotu apkārtējās vides kvalitāti	
	Pieeja ikdienas pakalpojumiem	1	Teritorija atrodas vairāk kā 2 kilometru attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām	
		2	Teritorija atrodas 1-2 kilometru attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām	
		3	Teritorija atrodas tuvāk kā 1 kilometra attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām, tomēr ne blakus	
		4	Teritorija atrodas blakus ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām	
	Pieejamība	Pieejamība galvenajam ceļu tīklam	1	Teritorija atrodas vairāk kā 2 kilometru attālumā no galvenā ceļu tīkla
			2	Teritorija atrodas 1-2 kilometru attālumā no galvenā ceļu tīkla
3			Teritorija atrodas tuvāk kā 1 kilometra attālumā no galvenā ceļu tīkla, tomēr ne blakus	
4			Teritorija atrodas blakus galvenajam ceļu tīklam	
Pievedceļa kvalitāte		1	Ļoti šaurs pievedceļš, lielāko daļu laika iespējami sastrēgumi	
		2	Pievedceļš nav piemērots smagajam transportam, atsevišķos periodos iespējami sastrēgumi	
		3	Pievadceļš ir pietiekami plats, dažreiz iespējami sastrēgumi	
		4	Pievadceļš ir plats, sastrēgumu iespējamība ir neliela	
Teritorijas pieejamības kvalitāte		1	Būtiski teritorijas pieejamības ierobežojumi, iespējamās problēmas ar servitūtiem	
		2	Iespējami teritorijas pieejamības ierobežojumi, t.sk. lielizmēra komerctransportam	
		3	Nelieli teritorijas pieejamības ierobežojumi	
		4	Nav novērojami teritorijas pieejamības ierobežojumi	
Tirgus apstākļi, pieprasījums	Tirgus pieprasījums	1	Teritorija ir pieejama tirgū vairāk kā 10 gadus	
		2	Teritorija ir pieejama tirgū 6-10 gadus	
		3	Teritorija ir pieejama tirgū 2-5 gadus	
		4	Teritorija ir pieejama tirgū mazāk kā 2 gadus	
	Mārketinga un interese	1	Nav pierādījumu aktīvam mārketingam, nesen pabeigti būvniecības darbi vai nepabeigta būvniecība. Pabeigtos objektos ļoti zems pārdošanas rādītājs.	
		2	Ierobežots mārketinga un zema interese par objektu. Pabeigtos objektos zems pārdošanas rādītājs.	
		3	Aktīvs mārketinga un vidēja interese. Pabeigtos objektos vidējs pārdošanas rādītājs.	
		4	Aktīvs mārketinga un augsta interese. Pabeigtos objektos augsts pārdošanas rādītājs.	
Teritorijas	Vides	1	Teritorijai ir vairāki vides ierobežojumi un/vai	

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
attīstības ierobežojumi	ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi (dabas aizsardzības ierobežojumi, kultūrvēsturiskais mantojums, aizsargjoslas, utml.)		izvirzīti attīstības ierobežojumi, kas būtiski ietekmē teritorijas attīstības potenciālu
		2	Teritorijai ir daži vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi, kas var ietekmēt teritorijas attīstības potenciālu
		3	Teritorijai nav būtiski vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi, to ietekme uz teritorijas attīstības potenciālu ir minimāla
		4	Teritorijai nav vides un attīstības ierobežojumu, kas varētu ietekmēt teritorijas attīstības potenciālu
	Teritorijas fiziskie ierobežojumi (lielums, forma, topogrāfija, drenāžas grāvji, inženiertehnikas infrastruktūra utml.)	1	Teritorija mazāka kā 0,5 ha/ būtiski fiziski ierobežojumi
		2	Teritorijas izmērs: 0,5 – 1 ha, noteikti fiziski ierobežojumi
		3	Teritorijas izmērs: 1 – 5 ha, daži fiziski ierobežojumi
		4	Teritorija ir lielāka kā 5 ha/ nav būtisku fizisku ierobežojumu
	Augsnes nosacījumi/ piesārņojums	1	Būtisks piesārņojums, nepieciešami būtiski zemes sagatavošanas un sanācijas darbi
		2	Piesārņojums, nepieciešami atsevišķi zemes sagatavošanas un sanācijas darbi
		3	Neliels piesārņojums, nepieciešami minimāli zemes sagatavošanas un sanācijas darbi
		4	Piesārņojums nav sagaidāms, būtiski zemes sagatavošanas darbi nav nepieciešami
	Applūšana	1	Augsts applūšanas risks
		2	Vidējs applūšanas risks
		3	Zems applūšanas risks
		4	Applūšana nav sagaidāma
Vides ilgtspēja			
Apmērģa dabas resursu lietošana	Atrašanās vieta	1	Objekts atrodas ārpus definētas pilsētvides
		2	Objekts atrodas pilsētvides nomalē
		3	Objekts atrodas rajona centrā vai tā tuvumā
		4	Objekts atrodas pilsētas centrā vai tā tuvumā
	Zemes klasifikācija	1	Objekts sastāv pamatā no zaļajām teritorijām
		2	Objektā ir degradēta <50% teritorijas
		3	Objektā ir degradēta >50% teritorijas
		4	Viss objekts ir degradēta teritorija
	Piekļuve sabiedriskajam transportam	1	Objekts atrodas vairāk kā 500 m no galvenajiem sabiedrisko autobusu maršrutiem un vairāk kā 1 km no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		2	Objekts atrodas 500 m attālumā no galvenajiem sabiedrisko autobusu maršrutiem (bet ne tiešā tuvumā) un/vai 1 km attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		3	Objekts atrodas tiešā sabiedrisko autobusu maršruta tuvumā un mazāk kā 1 km attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		4	Objekts atrodas mazāk kā 500 m attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
	Piekluve ejot kājām vai braucot ar velosipēdu	1	Objektā nav esoši gājēju vai velosipēdistu celiņi
		2	Ir atsevišķi gājēju un veloceliņi, bet tie ir ierobežoti un nav savienoti
		3	Ir atbilstoši gājēju un/vai veloceliņi, bet to izmantošana ir ierobežota
		4	Ir labi un pieejami gājēju un veloceliņi
Aktīva aizsardzība un vides uzlabošana	Vides kvalitātes uzlabošanas potenciāls, neietekmējot vides resursu jūtīgumu	1	Zaļās teritorijas attīstība būtiski mazinās apkārtējās vides kvalitāti un kaitēs apkārtnes vides resursiem
		2	Teritorijas attīstība nepasliktinās, bet arī neuzlabos pilsētvidi vai ietekmēs apkārtnes vides resursus
		3	Teritorijas attīstība nodrošinās esošās pilsētvides kvalitāti bez papildus ietekmes uz vides resursiem
		4	Teritorijas attīstība būtiski uzlabos apkārtējās vides kvalitāti un pilsētvidi, neietekmējot vides resursus
Stratēģiskā plānošana			
Sociālā attīstība un reģenerācija	Pārticības rādītāji	1	Teritorija atrodas rajonā ar visaugstākajiem pārticības rādītājiem (virs 75% no valsts vidēja)
		2	Teritorija atrodas rajonā ar vidējiem pārticības rādītājiem (50 - 75% no valsts vidēja)
		3	Teritorija atrodas rajonā ar vidējiem nenodrošinātības rādītājiem (25 - 50% no valsts vidēja)
		4	Teritorija atrodas rajonā ar viszemākajiem nodrošinātības rādītājiem (zem 25% no valsts vidēja)
	Spēja sasniegt specifiskus reģenerācijas mērķus	1	Teritorijas attīstība kaitētu esošajai vides kvalitātei (attīstība ietekmētu pievilcīgu lauku ainavu) un/vai konfliktētu ar pilsētas attīstības stratēģiju
		2	Teritorijas attīstība ir neitrāla ietekme uz esošo vides kvalitāti un/vai pilsētas attīstības stratēģiju
		3	Teritorijas attīstība uzlabos esošo vides kvalitāti un/vai veicinās pilsētas attīstības stratēģijas sasniegšanu
		4	Teritorijas attīstība būtiski uzlabos esošo vides kvalitāti un būtiski veicinās pilsētas attīstības stratēģijas sasniegšanu
Ekonomiskā attīstība	Spēja uzlabot vietējo ekonomisko aktivitāti	1	Teritorija atrodas augstas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti vairāk kā 76% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		2	Teritorija atrodas labas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti 70-75% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		3	Teritorija atrodas vidējas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti 65-70% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		4	Teritorija atrodas zemas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti mazāk kā 65% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
	Ekonomiskā attīstība	1	Teritorija nespēj nodrošināt reģionālas vai vietējas nozīmes attīstības mērķus
		2	Teritorijai ir ierobežotas iespējas nodrošināt reģionālas vai vietējas nozīmes attīstības mērķus
		3	Teritorijai ir labas iespējas nodrošināt atsevišķus reģionālas vai vietējas nozīmes attīstības mērķus
		4	Teritorija spēj nodrošināt atsevišķus būtiskus reģionālas vai vietējas nozīmes attīstības mērķus

* rādītājs novērtējams tikai apbūvētām teritorijām ** rādītājs novērtējams tikai neapbūvētām teritorijām

Piemērs Nr.4. Revitalizācijas potenciāla noteikšanas metodika Čehijā

2013. gadā čehu pētnieki¹² centās atbildēt uz jautājumu, kuriem faktoriem ir visnozīmīgākā ietekme uz veiksmīgu degradētu teritoriju revitalizāciju. Izmantojot datus par teritoriālo un funkcionālo degradēto teritoriju izvietojumu, tika meklēta korelācija starp pašvaldības attīstības potenciālu un revitalizēto degradēto teritoriju izvietojumu. Pētījuma laikā tika noteikti būtiskākie virzītājspēki un barjeras revitalizācijas procesam.

Kā galvenie revitalizāciju virzošie spēki tika noteikti – vietējā uzņēmējdarbības aktivitāte, teritorijas perifēriskums – attālums līdz reģionālam centram un galveno ceļu tīklam, kā arī infrastruktūras kvalitāte. Pētījums arī parādīja, ka iepriekšējā izmantošana un piesārņojums nerada būtiskas barjeras revitalizācijai, ja degradētā teritorija atrodas pievilcīgā rajonā un tās īpašumtiesības nav sarežģītas.

6.tabula. Būtiskākie virzītājspēki zemes revitalizācijas potenciāla novērtēšanai

Perifēriskums	Attālums līdz pilsētas/reģiona centram
	Bezdarba līmenis
	Attālums no šosejas
	Attālums no attīstības centra (iespējas saņemt ikdienā nepieciešamos pakalpojumus)
	Izglītības indekss
	Apdzīvojuma blīvums
Demogrāfiskais pieaugums	Dzīvojamo rajonu attīstība
	Iedzīvotāju skaita pieaugums
	Vecuma indekss
Uzņēmējdarbības aktivitāte	Nodokļu ieņēmumi (uz 1 iedzīvotāju)
	Uzņēmējdarbība
	Izglītības indekss
	Nodarbinātība apkalpojošajā sektorā
	Valsts subsīdijas (uz 1 iedzīvotāju)
	Iedzīvotāju blīvums
Infrastruktūra	Vecuma indekss
	Nodarbinātība apkalpojošajā sektorā
	Komunālo pakalpojumu pieejamība
	Infrastruktūra
	Dzelzceļa pieslēgums

¹² http://www.geonika.cz/EN/research/ENMGRCIanky/2013_2_FRANTAL.pdf

Metodikas izstrāde degradēto objektu un teritoriju identificēšanai

Ņemot vērā, ka VARAM šobrīd izstrādā noteikumus zemes un augsnes degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtībai, Izpildītāja prāt šobrīd nav nepieciešams izstrādāt alternatīvus degradētu objektu un teritoriju identificēšanas kritērijus. Atbilstoši ZPL degradētas teritorijas ir teritorijas ar izpostītu vai bojātu augšņu segu, pamestas apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās un militārās darbības teritorijas vai piesārņotas vietas, kuras ietekmē vai var ietekmēt augsnes spēju pildīt tās funkcijas, vidi, cilvēku veselību un drošību, kā arī ainavu, kultūras un dabas mantojumu.

No pilsētvides plānošanas viedokļa svarīgāk ir saprast, ko ar šīm identificētajām teritorijām darīt tālāk. Ņemot vērā citu valstu pieredzi, identificētās degradētās teritorijas nepieciešams raksturot, ņemot vērā to radīto ietekmi uz apkārtni un revitalizācijas potenciālu. Degradētām teritorijām ir raksturīga pazīme, ka tās attiecas ne tikai uz tās īpašniekiem, bet arī apkārtni un tās iedzīvotājiem. Degradētām teritorijām, īpaši, ja tās ir koncentrētas noteiktā pilsētas rajonā, var būt negatīva kumulatīva ietekme, tāpēc prioritāri publiskais atbalsts ir nepieciešams teritorijām, kuras rada būtisku negatīvu ietekmi uz apkārtni un kurām ir negatīvs revitalizācijas potenciāls.

Līdzīgi kā Rīgas domes 2015.gada 28.aprīļa saistošie noteikumi Nr.146 "Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi" nosaka, ka pilsētvides un ainaviski vērtīgas teritorijas uzturēšanas prasībām neatbilstošas būves tiek klasificētas atbilstoši to radītajai ietekmei uz cilvēku drošību, Izpildītājs iesaka arī atbilstoši VARAM metodikai identificētās degradētās teritorijas sākotnēji vērtēt pēc to ietekmes uz vidi, cilvēku veselību un drošību, kultūras un dabas mantojumu.

Izpildītājs piedāvā šādus pamata kritērijus degradēto teritoriju novērtēšanai:

1. Teritorijas, kas rada negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu – piemēram, būves vizuāli sliktā stāvoklī, invazīvie augi, kas teritorijā samazina bioloģisko daudzveidību, pārplūstošas teritorijas, utml.;
2. Teritorijas, kas rada negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību un drošību – piemēram, teritorijā atrodas būves bīstamā tehniskā stāvoklī, teritorijā ir uzkrāti atkritumi, saimnieciskajai darbībai nepiemērotas būvvides dēļ rodas piesārņojums (piemēram auto servisi, kas uzkrāj riepas uz grants laukuma) vai avāriju risks, utml.;
3. Teritorijas, kas rada negatīvu ietekmi uz kultūras un dabas mantojumu – piemēram, sliktas būvniecības prakses dēļ tiek sabojāts kultūras mantojums, teritorijas aizaugšana ar krūmiem un kokiem, kas bojā kultūras mantojumu, kultūras mantojuma apaugšana ar sūnām, neierobežota cilvēku kustība, kas rada negatīvu ietekmi uz dabas mantojumu – atpūtas vietu izveidošanās tam nepiemērotās vietās (ugunskuru kurināšana), utml.

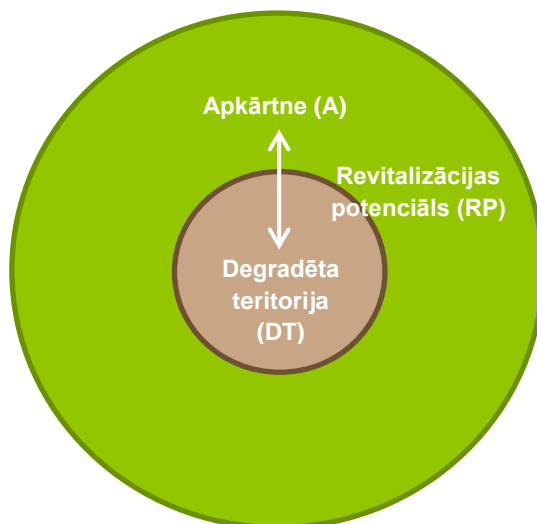
7.tabula. Pamata kritēriji identificēto degradēto teritoriju un objektu ietekmes novērtēšanai

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums	
Negatīva ietekme uz vidi, cilvēku veselību un drošību, kā arī ainavu, kultūras un dabas mantojumu	Negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu	-1	Teritorija un/vai objekts nerada negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu	
		0	Teritorija un/vai objekts rada nelielu negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu	
		1	Teritorija un/vai objekts rada būtisku negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu	
	Negatīva ietekme uz cilvēku veselību un drošību	-1	Teritorija un/vai objekts nerada bīstamību cilvēku veselībai un drošībai	
		0	Teritorija un/vai objekts rada nelielu bīstamību cilvēku veselībai un drošībai	
		1	Teritorija un/vai objekts rada būtisku bīstamību cilvēku veselībai un drošībai	
	Negatīva ietekme uz kultūras un dabas mantojumu	-1	Teritorija un/vai objekts nerada negatīvu ietekmi uz kultūras un dabas mantojumu	
		0	Teritorija un/vai objekts rada nelielu negatīvu ietekmi uz kultūras un dabas mantojumu	
		1	Teritorija un/vai objekts rada būtisku negatīvu ietekmi uz kultūras un dabas mantojumu	
				>0 nav jāveic padziļināta izpēte
				<=0 jāveic padziļināta izpēte

Ja teritorija un/vai objekts nerada negatīvu ietekmi uz vidi, cilvēku veselību un drošību un kultūras un dabas mantojumu, to nebūtu jāuzskata par degradētu, tāpēc normatīvajā regulējumā būtu nepieciešams ieviest jaunu terminu “vidi degradējoša teritorija un/vai objekts”. Vidi degradējoša teritorija un/vai objekts ir teritorija un/vai objekts, kuru šobrīd nevar klasificēt kā degradētu, bet bez papildus pasākumiem pārredzamā termiņā tā/tas degradēsies. Tās var būt pamestas, nesakoņas un neefektīvi izmantotas teritorijas un/vai objekti.

Degradētās teritorijas un objekti parasti atstāj ietekmi ne tikai uz to īpašniekiem, bet arī uz plašāku sabiedrības loku. Nekustamo īpašumu cena lielu degradēto teritoriju apkaimē ir zemāka, pasliktinās un kļūst nomācoša ainavas kvalitāte, tiek vairotas veselības un drošības problēmas, krīt sabiedrisko pakalpojumu līmenis, pazeminās dzīves kvalitāte, kas mudina jaunus un talantīgus sabiedrības locekļus pamest šo vietu un meklēt labākus dzīves apstākļus citur.

Nav pietiekami tikai atzīmēt degradētās teritorijas plānojumā un noteikt to izmantošanas prasības un aprobežojumus. Degradēto teritoriju revitalizācijai jāizstrādā īpaša stratēģija, atbalsta pasākumu komplekss, kas veicina to atjaunošanu un attīstību. Padziļinātās izpētes uzdevums ir novērtēt konkrētu degradētu teritoriju vai apkārtnes revitalizācijas potenciālu, kā arī identificēt faktorus, kas neļauj degradētajām teritorijām atgriezties ekonomiskajā apritē. Ne vienmēr ir nepieciešams publiskais finansējums, lai teritorijas atgrieztu ekonomiskajā apritē, dažreiz pietiek ar pašvaldības iesaisti administratīvu un birokrātisku jautājumu risināšanā.

2.attēls. Revitalizācijas potenciāla shematiskais attēlojums

Revitalizācijas potenciāls ir mijiedarbība starp degradētās teritorijas pievilcību un apkārtnes pievilcību. Nākamajā tabulā ir apkopoti trīs degradētās teritorijas pievilcības kritēriji un divi apkārtnes pievilcības kritēriji. Sākotnēji tiek novērtēts katrs kritērijs atsevišķi, bet izpētes noslēgumā tiek novērtēta kritēriju vidējā svērtā vērtība, kas raksturo teritorijas revitalizācijas potenciālu.

8.tabula. Kritēriji teritorijas revitalizācijas potenciāla noteikšanai

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
DT Teritorijas pievilcība			
DT₁ Teritorijas pievilcība	Atrašanās vieta	-2	Teritorija atrodas ārpus definētas pilsētvides
		-1	Teritorija atrodas pilsētvides nomalē
		1	Teritorija atrodas rajona centrā vai tā tuvumā
		2	Teritorija atrodas pilsētas centrā vai tā tuvumā
	Teritorijas kvalitāte	-2	Teritorija, t.sk. ēkas, ir ļoti sliktā stāvoklī, teritorijā ir ierobežotas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas
		-1	Teritorija, t.sk. ēkas, ir neapmierinošā stāvoklī, ir ierobežotas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas, kas samazina teritorijas izmantošanas iespējas
		1	Teritorija, t.sk. ēkas, ir apmierinošā stāvoklī, teritorijas un ēku izmērs nodrošina pieņemamas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas
		2	Teritorija, t.sk. ēkas, ir labā stāvoklī, teritorijas un ēku izmērs nodrošina atbilstošas automašīnu stāvēšanas un pakalpojumu saņemšanas iespējas
	Īpašumtiesības	-2	Teritorijai ir sarežģīts īpašumtiesību statuss, tas ir sadalīts un pieder vairākiem īpašniekiem, ir sarežģītjumi, kurus nav iespējams atrisināt saprātīgā laika termiņā
		-1	Teritorijai ir sarežģīts īpašumtiesību statuss, ir ierobežojumi, kurus ir iespējams atrisināt saprātīgā laika termiņā
		1	Teritorijai ir salīdzinoši vienkāršs īpašumtiesību statuss, ir nelieli ierobežojumi, kurus ir iespējams atrisināt saprātīgā laika termiņā

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
		2	Teritorijai ir vienkāršs īpašumtiesību statuss, tā pieder vienam īpašniekam
		$DT_1 > 0$	Teritorija ir pievilcīga
		$DT_1 \leq 0$	Teritorija nav pievilcīga
DT₂ Infrastrukturā pieejamība	Teritorijas pieejamība	-2	Būtiski teritorijas pieejamības ierobežojumi, iespējamās problēmas ar servitūtiem
		-1	Iespējami teritorijas pieejamības ierobežojumi, t.sk. lielzmēra komerctransportam
		1	Nelieli teritorijas pieejamības ierobežojumi
		2	Nav novērojami teritorijas pieejamības ierobežojumi
	Pieejamība galvenajam ceļu tīklam	-2	Teritorija atrodas vairāk kā 2 kilometru attālumā no galvenā ceļu tīkla
		-1	Teritorija atrodas 1-2 kilometru attālumā no galvenā ceļu tīkla
		1	Teritorija atrodas tuvāk kā 1 kilometra attālumā no galvenā ceļu tīkla, tomēr ne blakus
		2	Teritorija atrodas blakus galvenajam ceļu tīklam
	Piekļuve sabiedriskajam transportam	-2	Teritorija atrodas vairāk kā 500 m no galvenajiem sabiedrisko autobusu maršrutiem un vairāk kā 1 km no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		-1	Teritorija atrodas 500 m attālumā no galvenajiem sabiedrisko autobusu maršrutiem (bet ne tiešā tuvumā) un/vai 1 km attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		1	Teritorija atrodas tiešā sabiedrisko autobusu maršruta tuvumā un mazāk kā 1 km attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas
		2	Teritorija atrodas mazāk kā 500 m attālumā no dzelzceļa vai autobusa pieturas
	Inženierkomunikāciju pieejamība, kvalitāte	-2	Teritorijā nav pieejamas inženierkomunikācijas vai to kvalitāte ir ļoti slikta
		-1	Teritorijā ir pieejamas dažas inženierkomunikācijas vai to kvalitāti ir neapmierinoša
		1	Teritorijā ir pieejamas inženierkomunikācijas, bet to kvalitāte ir neapmierinoša
		2	Teritorijā ir pieejamas inženierkomunikācijas, to kvalitāte ir laba
		$DT_2 > 0$	Teritorijā ir laba infrastruktūras pieejamība
		$DT_2 \leq 0$	Teritorijā ir nepietiekama infrastruktūras pieejamība
DT₃ Teritorijas attīstības ierobežojumi	Vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi (dabas aizsardzības ierobežojumi, kultūrvēsturiskais mantojums, aizsargjoslas, utml.)	-2	Teritorijai ir vairāki vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi, kas būtiski ietekmē teritorijas attīstības potenciālu
		-1	Teritorijai ir daži vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi, kas var ietekmēt teritorijas attīstības potenciālu
		1	Teritorijai nav būtiski vides ierobežojumi un/vai izvirzīti attīstības ierobežojumi, to ietekme uz teritorijas attīstības potenciālu ir minimāla
		2	Teritorijai nav vides un attīstības ierobežojumu, kas varētu ietekmēt teritorijas attīstības potenciālu
	Teritorijas fiziskie ierobežojumi (lielums, forma,	-2	Teritorija mazāka kā 0,5 ha/ būtiski fiziski ierobežojumi
		-1	Teritorijas izmērs: 0,5 – 1 ha, noteikti fiziski ierobežojumi
		1	Teritorijas izmērs: 1 – 5 ha, daži fiziski

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums	
	topogrāfija, drenāžas grāvji, inženiertehnis kā infrastruktūra utml.)		ierobežojumi	
		2	Teritorija ir lielāka kā 5 ha/ nav būtisku fizisku ierobežojumu	
	Augsnes nosacījumi/ piesārņojums	-2	Būtisks piesārņojums, nepieciešami būtiski zemes sagatavošanas un sanācijas darbi	
		-1	Piesārņojums, nepieciešami atsevišķi zemes sagatavošanas un sanācijas darbi	
		1	Neliels piesārņojums, nepieciešami minimāli zemes sagatavošanas un sanācijas darbi	
		2	Piesārņojums nav sagaidāms, būtiski zemes sagatavošanas darbi nav nepieciešami	
	Applūšana	-2	Augsts applūšanas risks	
		-1	Vidējs applūšanas risks	
		1	Zems applūšanas risks	
		2	Applūšana nav sagaidāma	
			DT ₃ >0	Teritorijā nav būtisku attīstības ierobežojumu
			DT ₃ ≤0	Teritorijā ir būtiski attīstības ierobežojumi
A Apkārtnes pievilcība				
A ₁ Apkārtnes kvalitāte	Apkārtējās vides kvalitāte	-2	Apkārtējā vide ir sliktā kvalitātē	
		-1	Apkārtējās vides kvalitāte samazina teritorijas izmantošanas iespējas atsevišķiem lietotājiem	
		1	Apkārtējās vides kvalitāte ierobežo teritorijas izmantošanas iespējas potenciālajiem lietotājiem	
		2	Apkārtējās vides kvalitāte visticamāk ir pozitīvs faktors potenciālajiem teritorijas lietotājiem	
	Vides ietekme	-2	Teritorijā ir būtisks trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas būtiski ietekmē vides kvalitāti	
		-1	Teritorijā ir trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas ietekmē vides kvalitāti atsevišķos dienas periodos	
		1	Teritorijā dažreiz ir trokšņu, putekļu un/vai smaku piesārņojums, kas var ietekmē vides kvalitāti	
		2	Teritorijā nav novērojams piesārņojums, kas pārsniegtu piesārņojuma robežlielumus	
	Līdzās esošās zemes izmantošana	-2	Visa teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana ir sliktā vai jūtīga	
		-1	Daļa teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana ir sliktā vai jūtīga	
		1	Teritorijai līdzās esošās zemes izmantošana nav sliktā, tomēr tā var būt jūtīga	
		2	Teritorijai līdzās esošā zemes izmantošana ir līdzīga plānotajai izmantošanai vai dabas ainava	
	Izmantošanas/ apbūves intensitāte	-2	Teritorija atrodas rajonā ar zemu apbūves intensitāti	
		-1	Teritorija atrodas rajonā ar vidēji zemu apbūves intensitāti	
		1	Teritorija atrodas rajonā ar vidēji augstu apbūves intensitāti	
		2	Teritorija atrodas rajonā ar augstu apbūves intensitāti	
	Pieeja ikdienas pakalpojumiem	-2	Teritorija atrodas vairāk kā 2 kilometru attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām	
		-1	Teritorija atrodas 1-2 kilometru attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām	

Novērtējuma kritēriji	Rādītājs	Punktu skaits	Punktu piešķiršanas raksturojums
		1	Teritorija atrodas tuvāk kā 1 kilometra attālumā no ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām, tomēr ne blakus
		2	Teritorija atrodas blakus ikdienas pakalpojumu sniegšanas vietām
		$A_1 > 0$	Apkārtne ir kvalitatīva
		$A_1 \leq 0$	Apkārtne ir nepietiekami kvalitatīva
A ₂ Apkārtnes aktivitāte	Apkārtnes ekonomiskā aktivitāte	-2	Teritorija atrodas zemas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti mazāk kā 65% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		-1	Teritorija atrodas vidējas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti 65-70% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		1	Teritorija atrodas labas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti 70-75% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
		2	Teritorija atrodas augstas ekonomiskās aktivitātes rajonā (ir nodarbināti vairāk kā 76% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju)
	Tirgus pieprasījums	-2	Teritorija ir pieejama tirgū vairāk kā 10 gadus
		-1	Teritorija ir pieejama tirgū 6-10 gadus
		1	Teritorija ir pieejama tirgū 2-5 gadus
		2	Teritorija ir pieejama tirgū mazāk kā 2 gadus
	Uzņēmējdarbības aktivitāte	-2	Teritorija atrodas zemas uzņēmējdarbības aktivitātes rajonā (0,5 km rādiusā atrodas mazāk kā 5 uzņēmumi)
		-1	Teritorija atrodas vidējas uzņēmējdarbības aktivitātes rajonā (0,5 km rādiusā atrodas mazāk kā 10 uzņēmumi)
		1	Teritorija atrodas labas uzņēmējdarbības aktivitātes rajonā (0,5 km rādiusā atrodas vairāk kā 11 uzņēmumi)
		2	Teritorija atrodas augstas ekonomiskās aktivitātes rajonā (0,5 km rādiusā atrodas vairāk kā 20 uzņēmumi)
		$A_2 > 0$	Apkārtne ir kvalitatīva
		$A_2 \leq 0$	Apkārtne ir nepietiekami kvalitatīva

Revitalizācijas potenciāls $RP = (DT + A)/5$,

kur $DT = DT_1 + DT_2 + DT_3$;

$A = A_1 + A_2$.

Atbilstoši pasaules praksei degradētās teritorijas pēc to revitalizācijas potenciāla iedala šādās kategorijās:

C – teritorijas rekonstrukcija nav iespējama bez atbalsta pasākumu īstenošanas ($RP < 0$);

B – publiska sektora ieguldījumi varētu būt vēlamī ($RP = 0$);

A – publiskā sektora ieguldījumi nav nepieciešami ($RP > 0$).

Primāri nepieciešams revitalizēt teritorijas, kuras rada būtisku kumulatīvu negatīvu ietekmi uz apkārtni un kurām ir izteikti negatīvs revitalizācijas potenciāls.

Metodikas izmantošana praksē

Tikšanās laikā ar VARAM pārstāvjiem tika minēts, ka nosacījumi degradētu teritoriju identificēšanai, apsekošanai, uzskaitēi, klasificēšanai, attēlošanai un monitoringam tiks iekļauti topošajos Ministru kabineta noteikumos. Tā kā šobrīd noris darbs pie noteikumu sagatavošanas, šajā nodaļā Izpildītājs sniedz savus priekšlikumus:

Identificēšana

Izpildītājs piedāvā šādus degradētu teritoriju identificēšanas veidus:

- 1) Aktualizējot esošo sarakstu;
- 2) Izveidojot interaktīvu mājas lapu un informējot iedzīvotājus par iespēju atzīmēt degradētas teritorijas savā apkārtnē (papildināt jau esošo graustu atzīmēšanas rīku);
- 3) Iegūstot informāciju no Rīgas domes Īpašumu departamenta, Mājokļu un vides departamenta un priekšpilsētu izpilddirekcijām;
- 4) Veicot visas Rīgas teritorijas apsekošanu (piemēram, pakāpeniski pa apkaimēm);
- 5) Vizuāli novērtējot teritorijas telpiskajos pārlūka rīkos.

Apsekošana

Atkarībā no izvēlētajā degradēto teritoriju identificēšanas veida var veikt pilnīgu vai izlases veida identificēto teritoriju apsekošanu, ko veic Rīgas domes atbildīgie darbinieki vai kvalificēti eksperti uz līguma pamata.

Uzskaitē

ZPL 18. panta 2. punkts nosaka, ka vietējā pašvaldība teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nosaka un atzīmē degradētās teritorijas, kā arī paredz nepieciešamos zemes izmantošanas nosacījumus. Informāciju par degradētajām teritorijām iekļauj un uztur Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS). Paralēli degradētu teritoriju uzskaitē var turpināt, pievienojot informāciju tabulas veidā Investīciju plāna pielikumā.

Klasificēšana

Līdzīgi kā Rīgas domes 2015.gada 28.aprīļa saistošie noteikumi Nr.146 "Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi" nosaka, ka pilsētvides un ainaviski vērtīgas teritorijas uzturēšanas prasībām neatbilstošas būves tiek klasificētas atbilstoši to radītajai ietekmei uz cilvēku drošību, Izpildītājs iesaka arī atbilstoši VARAM metodikai identificētās degradētās teritorijas sākotnēji vērtēt pēc to ietekmes uz vidi, cilvēku veselību un drošību, kultūras un dabas mantojumu (skat. iepriekšējo nodaļu). Papildus degradētās teritorijas var prioritizēt atbilstoši pilsētas attīstības mērķiem (skat 9. tabulu).

9.tabula. Atlases kritēriji atbilstoši pilsētas attīstības prioritātēm

Pilsētas attīstības prioritātes	Primārie atlases kritēriji
Prioritāri samazināt degradēto teritoriju ietekmi uz apkārtni	Degradētās teritorijas kumulatīvā negatīvā ietekme uz apkārtni
Pēc iespējas ātrāk samazināt degradēto teritoriju skaitu pilsētā	Revitalizācijas potenciāls un revitalizācijai nepieciešamais investīciju apjoms
Prioritāri sakārtot pilsētas centrā un pilsētas rajonu centru tuvumā esošās degradētās teritorijas	Attālums no pilsētas centra vai pilsētas rajona centra
Prioritāri saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu	Teritorijas ar kultūrvēsturisko mantojumu

Attēlošana

Ievērojot Rīgas teritorijas plānojumā 2006.-2018.gadam iedibināto teritoriālo iedalījumu, informāciju par degradētajām teritorijām attēlo pa Rīgas pilsētas administratīvajiem rajoniem/priekšpilsētām un apkaimēm, uzrādot degradētās teritorijas un tajās ietilpstošās zemes vienības.

Monitorings

Ja degradētajām teritorijām tiek piemērots līdzīgs normatīvais regulējums kā vidi degradējošajām būvēm ar paaugstinātu nekustamā īpašuma nodokļa likmi, tad šādu teritoriju monitoringa biežumam būtu jāsakrīt ar vidi degradējošu būvju monitoringa biežumu. Ja degradētām teritorijām netiek piemērota paaugstināta nekustamā īpašuma nodokļa likme, tad Izpildītājs iesaka monitoringu veikt reizi trijos gados, lai novērtētu, vai teritorijas revitalizācijas potenciāls ir ar pozitīvu vai negatīvu tendenci, informāciju izmantojot publiskā finansējuma plānošanai degradētu teritoriju revitalizācijai.

Secinājumi un priekšlikumi

Degradētās teritorijas rada negatīvu sociālekonomisko ietekmi un ir pretrunā ar ilgtspējīgas attīstības principiem, tās negatīvi ietekmē pilsētu un tās attīstību kopumā. Degradēto teritoriju esamība norāda uz neefektīvu pilsētas teritorijas izmantošanu, jo attīstība visbiežāk notiek uz zaļo teritoriju rēķina, atstājot neizmantotas degradētās, dabai jau atņemtās teritorijas. Lai uzlabotu situāciju, Ministru kabinets 2013.gada 30.aprīlī pieņēma noteikumus Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", nosakot, ka, plānojot jaunu saimniecisko darbību, pašvaldība vispirms izvērtē iespēju izmantot degradētās, pamestās un neapsaimniekotās teritorijas ar esošo infrastruktūru.

2016. gada vasarā VARAM noslēdza līgumu ar LLU par priekšlikumu izstrādi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijai un degradācijas procesu novērtēšanas kārtībai Latvijā, kas būs par pamatu MK noteikumiem, kas šobrīd tiek izstrādāti. Ņemot vērā tikšanās ar VARAM pārstāvjiem laikā pārrunāto, Rīgas domes speciālistu viedoklis tiks ņemts vērā MK noteikumu izstrādē.

2013. gadā čehu pētnieki pētījuma laikā noteica, ka galvenie revitalizāciju virzošie spēki ir vietējā uzņēmējdarbības aktivitāte un teritorijas perifēriskums – attālums līdz reģionālam centram un galveno ceļu tīklam, kā arī infrastruktūras kvalitāte. Pētījums arī parādīja, ka iepriekšējā izmantošana un piesārņojums nerada būtiskas barjeras revitalizācijai, ja degradētā teritorija atrodas pievilcīgā rajonā un tās īpašumtiesības nav sarežģītas. Līdz ar to paralēli publiskā finansējuma piesaistei, Rīgas domei būtu jādomā, kādā veidā palīdzēt sakārtot īpašumus, kuros ilgstoši nenotiek revitalizācija nesakārtotu īpašuma jautājumu dēļ.

Rīgā līdzīgi kā citās Latvijas pilsētās ir izstrādāts normatīvais regulējums vidi degradējošu būvju identificēšanai, apsekošanai, uzskaitē, klasificēšanai, attēlošanai un monitoringam. Saistošajos noteikumos nepieciešams iekļaut šādu normatīvo regulējumu arī attiecībā uz neapbūvētām degradētajām teritorijām, lai motivētu zemes īpašniekus sakārtot savus degradētos īpašumus.

Degradētas teritorijas ir arī iežogoti būvlaukumi, kuros ilgstoši nenotiek būvdarbi īpašnieka līdzekļu trūkuma dēļ vai ieilgušas dokumentu saskaņošanas dēļ. Lai mazinātu šādu teritoriju ietekmi uz apkārtējo vidi, nepieciešams izstrādāt normatīvo regulējumu šādu teritoriju pagaidu apsaimniekošanai līdz būvdarbu atsākšanai (piemēram, laukumu noklāšana ar šķembām, apzaļumošana), kas mazinātu to negatīvo ietekmi uz apkārtni.

Viens no Rīgas domes Īpašuma departamenta uzdevumiem ir organizēt un nodrošināt ainavu bojājošu un citu neapmierinošā tehniskā stāvoklī esošu nekustamā īpašuma sakārtošanu, t. sk. nojaukšanu un citus piespiedu sakārtošanas pasākumus. Ņemot vērā, ka Rīgas domes Īpašuma departamentam ir pieredze saistībā ar vidi degradējošu būvju identificēšanu, apsekošanu, uzskaiti, klasificēšanu, attēlošanu un monitoringu, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentam nepieciešama sadarbības ar Rīgas domes Īpašuma departamentu, lai jau paveikto darbu degradētu teritoriju identificēšanas jomā integrētu pilsētas plānošanas dokumentos.

Tikšanās laikā ar Rīgas domes Īpašuma departamentu tika noskaidrots, ka lielākā daļa neapbūvēto degradēto teritoriju Rīgas pilsētā ir pašvaldības īpašumā. Tie bieži ir zemes gabali, uz kuriem plānots izbūvēt pašvaldības attīstības dokumentos iekļātajās ielas un infrastruktūras objektus, bet pārskatāmā periodā tam nav pieejami finanšu līdzekļi. Zemes gabaliem uzliktie ierobežojumi attur arī apkārtējo zemes īpašumu attīstību.

Būtiska problēma degradētu teritoriju identificēšanai un apsekošanai ir nepilnības nekustamo īpašumu uzskaitē. Joprojām daudzi īpašumi Rīgas pilsētas robežās nav uzskaitīti, un tiem nav sagatavotas inventarizācijas lietas.

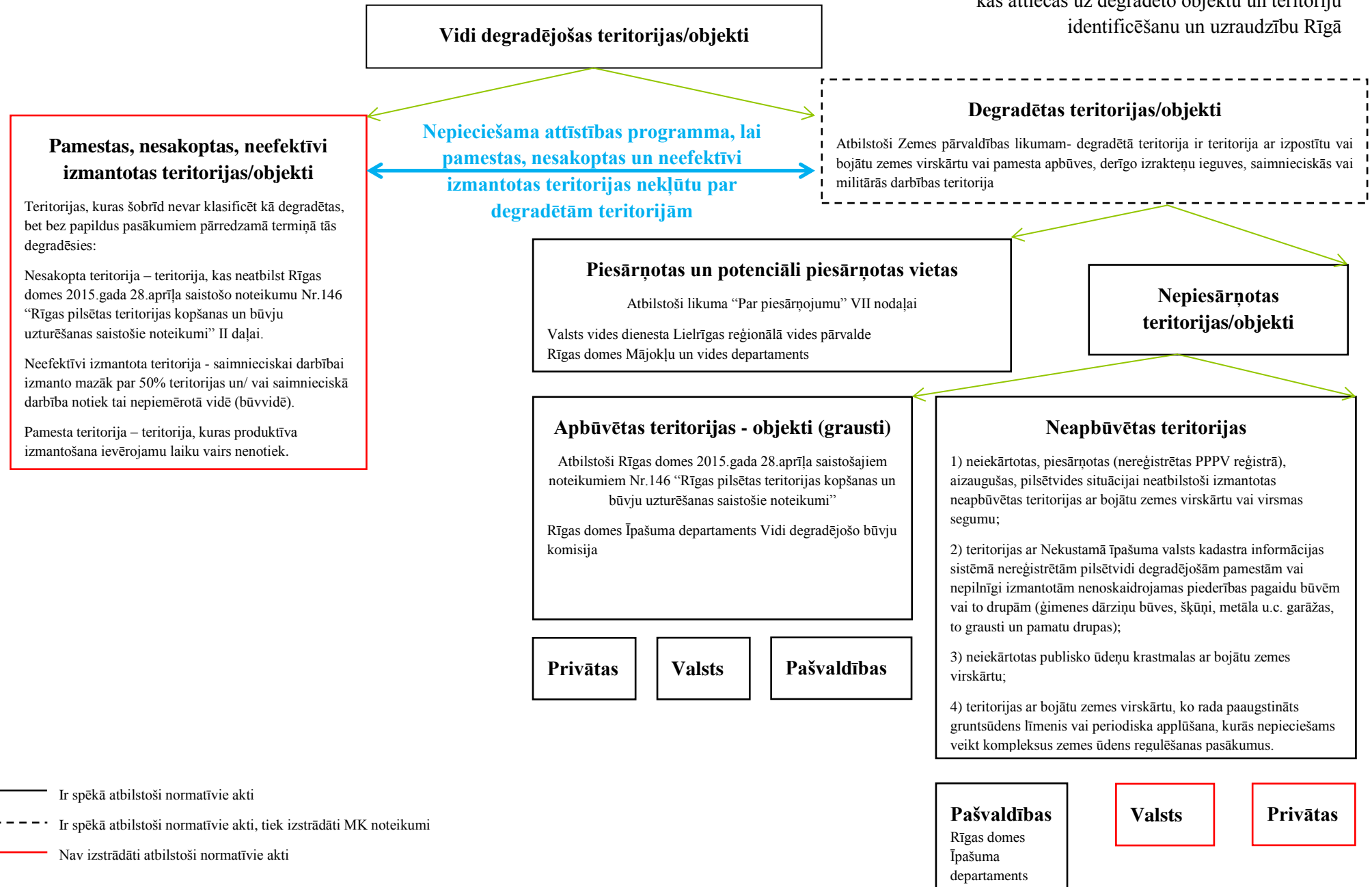
Ja teritorija un/vai objekts nerada negatīvu ietekmi uz vidi, cilvēku veselību un drošību un kultūras un dabas mantojumu, to nebūtu jāuzskata par degradētu, tāpēc normatīvajā regulējumā būtu nepieciešams ieviest jaunu terminu “vidi degradējoša teritorija un/vai objekts”. Vidi degradējoša teritorija un/vai objekts ir teritorija un/vai objekts, kuru šobrīd nevar klasificēt kā degradētu, bet bez papildus pasākumiem pārredzamā termiņā tā/tas degradēsies. Tās var būt pamestas, nesakoņas un neefektīvi izmantotas teritorijas un/vai objekti.

Nav pietiekami tikai atzīmēt degradētās teritorijas plānojumā un noteikt to izmantošanas prasības un aprobežojumus. Degradēto teritoriju revitalizācijai jāizstrādā īpaša stratēģija, atbalsta pasākumu komplekss, kas veicina to atjaunošanu un attīstību. Ne vienmēr ir nepieciešams publiskais finansējums, lai teritorijas atgrieztu ekonomiskajā apritē, dažreiz pietiek ar pašvaldības iesaisti administratīvu un birokrātisku jautājumu risināšanā.

Izmantotā informācija

1. Regions for Economic Change Conference 2010. Workshop on Re-using Brownfield Sites and Buildings. European Union Regional Policy
2. LR likums "Zemes pārvaldības likums"
3. Publiskā iepirkuma "Priekšlikumi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtības izstrādei" nolikums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas iepirkuma komisija, 2016.
4. Informācija par degradētajām teritorijām esošajos teritorijas plānojumos. LLU, 2016.
5. Degradētās teritorijas. Liepājas pilsētas teritorijas plānojums. SIA "Grupa93", 2010.
6. Degradēto teritoriju Rīgā apsekojums. SIA „Datorkarte”, 2012.
7. Rīgas domes 19.04.2016. lēmums Nr.3685 "Par Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas izmantošanas iespēju izvērtējumu"
8. Priekšlikumi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijas, kritēriju un novērtēšanas kārtības izstrādei. Bērziņa M., LLU, 2016.
9. Rīgas attīstības programmas 2014.-2020. gadam Investīciju plāna 2014.-2016. gadam 4. pielikums „Degradēto teritoriju un objektu izvietojums Rīgas pilsētā"
10. Bromsgrove District Employment Land Review Final Report. Drivers Jonas Deloitte, 2012.

1.pielikums. Administratīvo un organizatorisko struktūru analīze, kas attiecas uz degradēto objektu un teritoriju identificēšanu un uzraudzību Rīgā

	Visas vidi degradējošas būves	Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas	Visas degradētās teritorijas	Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas
Normatīvie akti	Būvniecības likums (9. pants) 2015. gada 28. aprīļa saistošie noteikumi Nr.146 "Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi"	Zemes pārvaldības likums (14. pants) Tiek izstrādāti MK noteikumi	Zemes pārvaldības likums (18. pants) Tiek izstrādāti MK noteikumi	Likums "Par piesārņojumu" VII nodaļa
Dokumenti	Vidi degradējošo būvju saraksts	Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā un valdījumā esošās neapbūvētās zemes un degradētās teritorijas izmantošanas iespēju izvērtējums	Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam Investīciju plāna 2014.–2016. gadam 4. pielikumu „Degradēto teritoriju un objektu izvietojums Rīgas pilsētā”	Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs
Apstiprināšanas laiks	Tiešsaistē	19.04.2016.	21.04.2015.	NA
Atbildīgā institūcija	Rīgas domes Īpašuma departaments Rīgas domes Vidi degradējošo būvju komisija	Rīgas domes Īpašuma departaments	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments	Valsts vides dienests sadarbībā ar pašvaldībām
Identificēšana	X	X	X	X
Metodika	X	Daļēji	-	X
Apsekošana	X	X	X	X
Metodika	X	-	-	X
Uzskaitē	X	X	X	X
Metodika	X	-	-	X
Klasificēšana	X	X	X	X
Metodika	X	X	-	X
Attēlošana	X	-	X	X
Metodika	X	-	-	X
Monitorings	X	-	-	X
Metodika	X	-	-	X